

СТРАТЕГІЧНІ РЕСУРСИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЙНО-ДИВЕРСИФІКАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

©2020 АРЕФ'ЄВА О. В., ПІЛЕЦЬКА С. Т., ЗАБОЛОТНА Д. В.

УДК 658.011

JEL: O12; M21

Ареф'єва О. В., Пілецька С. Т., Заболотна Д. В. Стратегічні ресурси забезпечення економічного потенціалу в контексті інтеграційно-диверсифікаційного розвитку підприємства

Мета статті полягає у визначенні стратегічних ресурсів забезпечення економічного потенціалу в контексті інтеграційно-диверсифікаційного розвитку підприємства. Доведено актуальність створення сприятливих економічних умов для сталого функціонування та зростання рівня технологічного розвитку підприємств, їх забезпеченості необхідними ресурсами, що є невід'ємними елементами здійснення розширеного відтворення в країні. Зазначено, що для результативного функціонування підприємства необхідна наявність певних видів ресурсів, їх збалансована кількісна та якісна взаємодія в реальному виробничому процесі на принципах інтеграції та диверсифікації. У результаті дослідження визначено, що економічний потенціал підприємства являє собою сукупність певного виду стратегічних ресурсів, що забезпечують реалізацію всіх видів діяльності підприємства шляхом використання його потенційних можливостей і дозволяють за допомогою їх взаємодії ефективно функціонувати та формувати стійкі конкурентні переваги на основі інтеграційно-диверсифікаційного розвитку. Запропоновано системну модель забезпечення економічного потенціалу на основі інтеграційно-диверсифікаційного розвитку підприємства, що в умовах формування постіндустріального суспільства вирішує основне завдання – впровадження інновацій і прогресивних змін на підприємстві. Розглянуто структуру стратегічних ресурсів економічного потенціалу підприємства, серед яких особу увагу приділено організаційним ресурсам, які є ресурсами системи управління підприємством, що здійснюють і координують його взаємодію з об'єктами зовнішнього та внутрішнього середовища. Перспективами подальших досліджень у даному напрямі є формування фінансового забезпечення стратегії інтеграційно-диверсифікаційного розвитку підприємства на основі реалізації принципів синергетики.

Ключові слова: ресурси, стратегічні ресурси, організаційні ресурси, економічний потенціал, розвиток, підприємство, диверсифікація, інтеграція.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-11-398-404>

Рис.: 1. **Бібл.:** 14.

Ареф'єва Олена Володимирівна – доктор економічних наук, професор, завідувачка кафедри економіки повітряного транспорту, Національний авіаційний університет (просп. Любомира Гузара, 1, Київ, 03680, Україна)

E-mail: Elena-2009-19@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-5157-9970>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/U-4226-2018>

Пілецька Саміра Тимофіївна – доктор економічних наук, доцент, професор кафедри економіки повітряного транспорту, Національний авіаційний університет (просп. Любомира Гузара, 1, Київ, 03680, Україна)

E-mail: 0508486185@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-3638-3002>

Заболотна Дар'я Віталіївна – магістрантка, Національний авіаційний університет (просп. Любомира Гузара, 1, Київ, 03680, Україна)

E-mail: zabolotna.darya22@gmail.com

UDC 658.011

JEL: O12; M21

Arefieva O. V., Piletska S. T., Zabolotna D. V. The Strategic Resources of Ensuring the Economic Potential in the Context of Integration-Diversification Development of Enterprise

The article is aimed at defining the strategic resources to ensure economic potential in the context of integration-diversification development of enterprise. The relevance of creating favorable economic conditions for sustainable functioning and growth of the level of technological development of enterprises, their provision with necessary resources, which are the integral elements of expanded reproduction in the country, is proved. It is specified that for the effective functioning of enterprise it is necessary to have certain types of resources, their balanced quantitative and qualitative interaction in the real production process on the principles of integration and diversification. As a result of the study, it is determined that the economic potential of enterprise is an aggregate of a certain type strategic resources that ensure the implementation of all activities of the enterprise through the use of its potential capabilities, which provides an aggregate effect allowing them to function effectively and form sustainable competitive advantages on the basis of integration and diversification development. A systemic model of ensuring economic potential on the basis of the integration-diversification development of enterprise is proposed, which in the conditions of formation of post-industrial society solves the main task – introduction of innovations and progressive changes at enterprise. The structure of strategic resources of the economic potential of enterprise is explored, among which special attention is paid to organizational resources, which are resources of the enterprise management system to carry out and coordinate its interaction with objects of both external and internal environment. Prospects for further research in this area are the formation of financial support for the strategy of integration-diversification development of enterprise on the basis of the implementation of the principles of synergetics.

Keywords: resources, strategic resources, organizational resources, economic potential, development, enterprise, diversification, integration.

Fig.: 1. **Bibl.:** 14.

Arefieva Olena V. – D. Sc. (Economics), Professor, Head of the Department of Economics of Air Transport, National Aviation University (1 Lubomyra Husara Ave., Kyiv, 03680, Ukraine)

E-mail: Elena-2009-19@ukr.net

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-5157-9970>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/U-4226-2018>

Створення сприятливих економічних умов для сталого функціонування та зростання рівня технологічного розвитку підприємства, його забезпеченість необхідними ресурсами й інфраструктурна оснащеність є невід'ємними елементами здійснення розширеного відтворення в країні. Для результативного функціонування підприємства необхідна наявність певних видів ресурсів, їх збалансована кількісна та якісна взаємодія в реальному виробничому процесі на принципах інтеграції та диверсифікації.

Мінливі умови розвитку економіки зумовлюють необхідність забезпечення стійкого функціонування підприємств на основі розробки та реалізації адекватної стратегії. Для визначення перспектив розвитку підприємства необхідно оцінити фактичний стан його ресурсного потенціалу, виявити можливості його раціонального використання шляхом інтеграції та диверсифікації ресурсів з метою розробки та реалізації ефективної стратегії розвитку. У зв'язку з цим питання формування стратегічних ресурсів, які забезпечують розвиток економічного потенціалу підприємства, стають все більш актуальним науково-практичним завданням.

Дослідженню особливостей формування стратегії підприємства, сутності та видів потенціалу підприємства, а також складових його ресурсів, ступеня їх залучення та характеру участі у виробничо-фінансовій діяльності присвячено роботи як вітчизняних, так і зарубіжних учених. Серед них слід виділити таких вчених, як Портер М. [8], Ансофф І. [2], Ареф'єва О., Андрієнко М., Кравченко О. [3], Васьківська К., Лозінська Л., Галімуков Ю. [5], Коритько Т., Пілецька С., Богутська О. [11], Шкроміда Н. [10], Костирко Р. [7], Сабадирьова А. [9], Квилинській А. [12] та ін.

Однак, незважаючи на значну кількість досліджень у даній сфері, процеси забезпечення економічного потенціалу підприємства в контексті інтеграційно-диверсифікаційного його розвитку вимагають додаткового дослідження.

Мета статті полягає у визначенні стратегічних ресурсів забезпечення економічного потенціалу в контексті інтеграційно-диверсифікаційного розвитку підприємства.

Оптимальне використання стратегічних ресурсів у діяльності підприємства з метою підвищення ефективності його функціонування, забезпечення сталого розвитку та високого рівня конкурентоспроможності є метою раціонального використання еко-

номічного потенціалу підприємства. Висока віддача наявного економічного потенціалу закладається на стадії його формування та досягається в процесі використання.

Визначено, що економічний потенціал підприємства являє собою сукупність певного виду стратегічних ресурсів, що забезпечують реалізацію всіх видів діяльності підприємства шляхом використання його потенційних можливостей і дозволяють за допомогою їх взаємодії ефективно функціонувати та сформувані стійкі конкурентні переваги на основі інтеграційно-диверсифікаційного розвитку.

Варто зазначити, що одні види ресурсів є основними структурними елементами в ситуаціях організаційної взаємодії структурних підрозділів підприємства як усередині підприємства, так і із зовнішніми контрагентами; інші види опосередковують потоки подій, які притаманні напрямку розвитку підприємства. Характер і спрямованість їх взаємодії визначаються конкретною виробничою ситуацією або стратегічним напрямком інтеграційно-диверсифікаційного розвитку підприємства.

При цьому важливе значення для формування та використання економічного потенціалу підприємства мають тенденції його взаємодії із зовнішнім і внутрішнім середовищем. Саме ці тенденції визначають відповідні параметри економічного потенціалу та структуру його складових, а також сприяють визначенню негативних тенденцій щодо взаємодії підприємства із зовнішнім і внутрішнім середовищем і використання наявних стратегічних ресурсів. Негативними тенденціями виступають ситуації взаємодії, що утрудняють реалізацію цілей і завдань функціонування підприємства.

Розглядаючи основні складові економічного потенціалу підприємства, слід зазначити, що їх дієвість багато в чому визначається організаційним характером, оскільки дані ресурси мобілізуються та стратегічно використовуються при організації певного виду діяльності та є керуючою системою, за допомогою якої відбувається стратегічне використання економічних ресурсів для досягнення інтеграційно-диверсифікаційного розвитку. Орієнтація підприємства на визначений вид діяльності обумовлює необхідність диференціації структури економічного потенціалу залежно від можливості реалізації поточних завдань і стратегічних напрямків розвитку та інтеграції в зовнішнє середовище з метою досягнення визначеної ефективності його функціонування.

Отже, результат процесу використання структурних складових економічного потенціалу висловлює ступінь стратегічної орієнтації підприємства та фіксує необхідний рівень результативності його діяльності.

Особливого значення набуває визначення основних видів стратегічних ресурсів забезпечення економічного потенціалу, використання якого є основою формування та реалізації стратегії інтеграційно-диверсифікаційного розвитку підприємства.

В умовах формування постіндустріального суспільства основне завдання, яке повинна вирішувати стратегія, полягає у впровадженні інновацій, прогресивних змін на підприємстві та його інтеграції.

Формування стратегії повинно базуватися на наявних стратегічних ресурсах, які є основою забезпечення інтеграційно-диверсифікаційного розвитку підприємства (рис. 1).

Стратегічні ресурси являють собою сукупність потенційних можливостей підприємства, які дозволяють йому досягти більш високого рівня конкурентоспроможності на основі формування та використання стійких конкурентних переваг за допомогою реалізації розробленої стратегії інтеграційно-диверсифікаційного розвитку підприємства.

Шульц В. С. (Schulze W. S.) зазначає, що «стійкі конкурентні переваги можуть бути результатом взаємодії складної структури ресурсів. У процесі

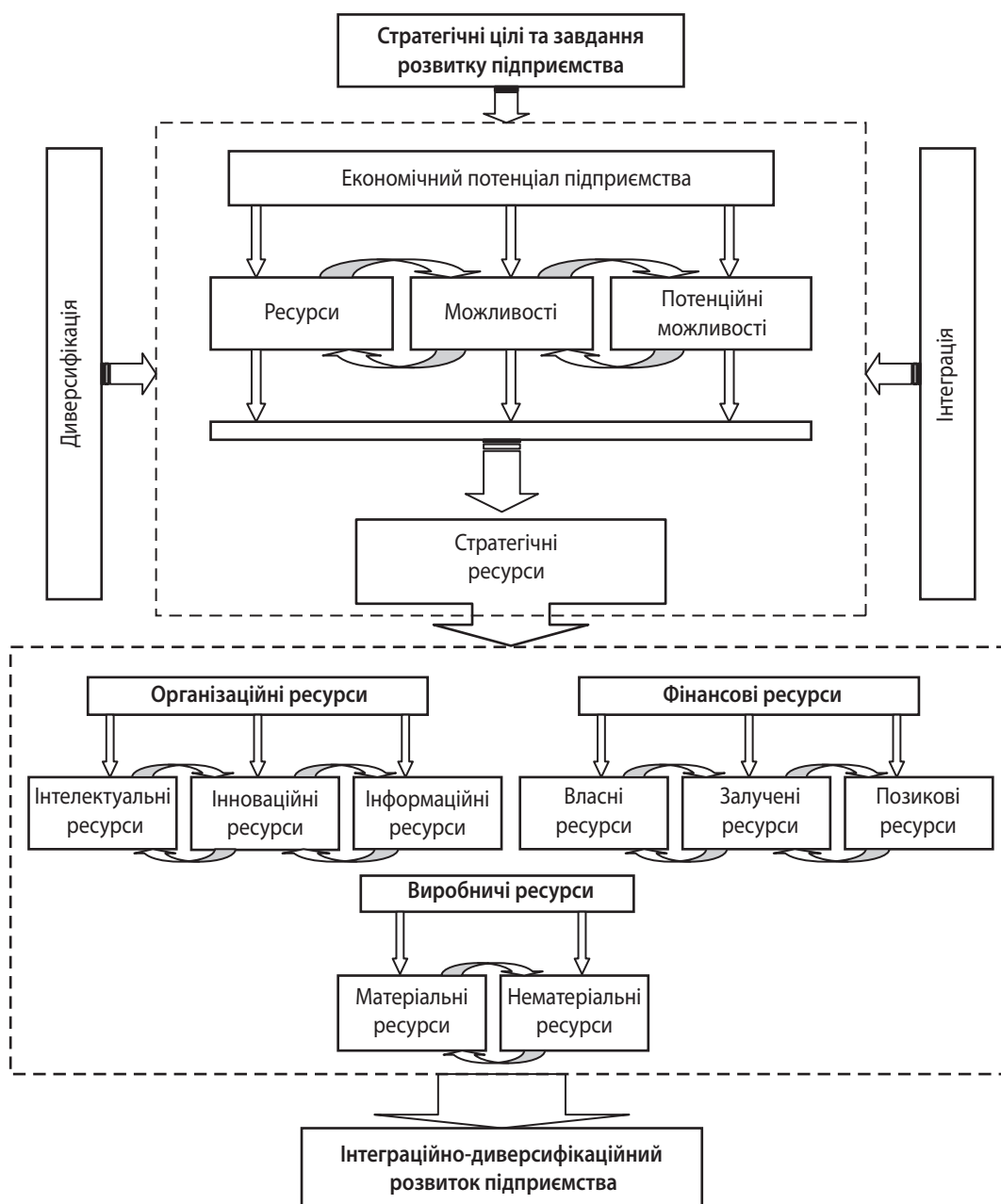

Рис. 1. Системна модель забезпечення економічного потенціалу на основі інтеграційно-диверсифікаційного розвитку підприємства

Джерело: авторська розробка.

взаємодії ресурси купуються, розвиваються та використовуються. Ця складна структура є наслідком взаємодії мережі ресурсів, за допомогою чого специфічні ресурси набувають перевагу від їх використання в забезпеченні діяльності підприємства» [13].

Розглядаючи структуру стратегічних ресурсів економічного потенціалу підприємства, слід виділити організаційні ресурси, які є ресурсами системи управління підприємством, що здійснюють і координують ситуації його взаємодії з об'єктами зовнішнього та внутрішнього середовища. Це технології, системи управління, технічне та програмне забезпечення, оргструктура, патенти, бренди, корпоративна культура підприємства, відносини з клієнтами.

У цілому, організаційні ресурси – це організаційні можливості підприємства відповідати на вимоги ринкового середовища та забезпечити адекватну реакцію на зміни умов господарювання. Організаційні ресурси є важливим елементом процесу розробки та реалізації стратегії розвитку підприємства. Динамічно мінливе зовнішнє оточення обумовлює необхідність постійної координації цілей і завдань з етапами реалізації стратегії, і саме система управління підприємством є основним гарантом отримання намічених результатів.

Особливим елементом організаційних ресурсів є інформаційні ресурси, які є ресурсами зовнішнього оточення, що безпосередньо взаємодіють з підприємством і з'явилися в умовах глобалізації та розвитку нових інформаційних технологій. Для оцінки інформаційних ресурсів доцільно використовувати такі показники, як рівень комунікаційної активності підприємства, число конкретних контактних аудиторій, їх чисельність, тип зв'язку, її стійкість і оперативність та ін.

Потенціал системи управління можна визначити як комплекс можливостей, що надаються організаційною структурою, науково-технічним, кадровим потенціалом та інформаційним забезпеченням для прийняття адекватних рішень, відповідних зовнішнім умовам, в яких функціонує підприємство, а також сформованим цілям і стратегії розвитку. При аналізі організаційних ресурсів необхідна комплексна оцінка швидкості та обґрунтованості прийняття рішень, рівня делегування повноважень, горизонту планування, якості контролю, прохідності інформації, системи мотивації [4].

Провідну роль у формуванні стійких конкурентних переваг підприємств грають не стільки матеріальні активи, скільки інтелектуальні ресурси, або знання. Стратегічний характер знань, як системоутворюючий елемент економічного потенціалу підприємства, особливо очевидний у період становлення постіндустріальної економіки. Основною його ознакою є зниження ролі матеріальних факторів виробництва та підвищення значущості інформації та знань як основних виробничих ресурсів. У цілому,

постіндустріальна економіка характеризується такими особливостями:

- ✦ інтелектуалізація використання технологій, що забезпечує різке підвищення продуктивності праці;
- ✦ зростання наукоємності товарів;
- ✦ істотне підвищення значення діяльності, яка пов'язана зі зберіганням, передачею та виробництвом знань;
- ✦ глобалізація світової економіки та жорстка конкуренція приводять до скорочення життєвого циклу продукції та необхідності постійного впровадження інновацій.

У постіндустріальному суспільстві інтелектуальні ресурси є найважливішим фактором виробництва, оскільки втілюються в організаційно-управлінську діяльність і мислення та перетворюють робочу силу в працю, землю і надра – в умови виробництва, заощадження – в інвестиції.

Інтелектуальні ресурси являють собою сукупність матеріальних і нематеріальних об'єктів у вигляді спеціального обладнання, кваліфікації та базової освіти персоналу, системи організації та стимулювання інноваційної діяльності тощо [1].

Унікальність інтелектуальних ресурсів обумовлюється рядом їх особливостей, головною з яких є здатність до самозростання або капіталізації. Це означає, що при збільшенні обсягів виробництва продукції з використанням інтелектуальних ресурсів їх вартість збільшується, а не амортизується.

Однак необхідно враховувати, що ефективність і цінність інтелектуальних ресурсів є не загальними універсальними категоріями, вони мають особливе значення в контексті стратегії інтеграційно-диверсифікаційного розвитку підприємства, і при іншій стратегії наявні інтелектуальні ресурси можуть виявитися малоприслужними. Найбільш продуктивним є використання інтелектуальних ресурсів у процесі реалізації цілеспрямованої діяльності зі створення нових видів продукції, освоєння нових товарних ринків. При цьому кінцевий результат буде тим більше, чим вище рівень організації досліджень і розробок, концентрації необхідних інтелектуальних та інших видів ресурсів.

Слід відзначити, що необхідно забезпечити довготривалість і системність розвитку та нарощувати інтелектуальні ресурси, які перетворюються в знання, та ефективно управляти ними.

Вігг К. М. (Wiig K. M.) [14] ідентифікував дві мети управління знаннями: здійснювати організаційні дії максимально розумно, щоб забезпечувати життєздатність і успішність підприємства; іншим чином реалізовувати (застосовувати) кращі цінності знань.

Таким чином, знання, як стратегічний ресурс сучасного підприємства, є основою забезпечення економічного потенціалу та служать базою для ство-

рення стійких конкурентних переваг. Саме знання, інтелектуальні ресурси підприємства є засобом інноваційного забезпечення конкурентоспроможності підприємств та основою при розробці стратегії інтеграційно-диверсифікаційного розвитку.

В умовах, коли традиційні ресурси та джерела близькі до вичерпання, економічне зростання підприємства все більшою мірою забезпечується за рахунок використання інноваційних ресурсів, головним носієм яких, поряд із речовими факторами, стає і людина, що володіє високим рівнем освітньої, наукової та спеціальної підготовки.

Загалом, інноваційні ресурси будь-якого підприємства включають такі елементи, як інтелектуальні можливості трудових ресурсів (знання, досвід, кваліфікація персоналу), матеріально-технічні та фінансові можливості підприємства, а також інформаційне забезпечення функціонування підприємства.

Якісний і кількісний склад інноваційних ресурсів підприємства, ступінь їх взаємодії та можливості комплексного використання визначають рівень інноваційного потенціалу підприємства, що забезпечує розробку, сприйняття, впровадження та реалізацію нововведень. Інноваційний потенціал визначає можливості використання виробничою системою власних, позикових та інноваційних ресурсів, а також організаційних форм взаємодії учасників інноваційної діяльності [6].

Використання інноваційного потенціалу як об'єкта управління дозволяє формувати плани, організаційні форми та проекти застосування різних інноваційних ресурсів з включенням їх в програми інтеграційно-диверсифікаційного розвитку, підтримувати оптимальний баланс системи інноваційних ресурсів, збільшувати можливості використання фінансових ресурсів у розробці інновацій і знизити ризик від впровадження нововведень.

У цілому, можна виділити такі складові інноваційного потенціалу підприємства:

- ✦ науково-технічні напрацювання, що включає власні та придбані розробки і винаходи підприємства, його можливості та здібності придбати права на використання необхідних розробок, а також замовити необхідні НДДКР;
- ✦ інфраструктурні можливості підприємства з точки зору забезпечення проходження нововведень усіх етапів інноваційного циклу;
- ✦ зовнішні та внутрішні чинники, що відображають взаємодію інноваційного потенціалу з іншими структурними елементами економічного потенціалу підприємства і впливають на успішність реалізації мети функціонування підприємства;
- ✦ рівень інноваційної культури, що характеризує ступінь сприйнятливості нововведень

персоналом підприємства, його готовності та здатності до реалізації нововведень у вигляді інновацій.

Між складовими організаційного потенціалу існує тісні зв'язки, але інноваційний потенціал визначає завершальну частину виробничого циклу, і його реальні можливості істотно позначаються на кінцевому результаті та впливають на результативність стратегії.

На особливу увагу заслуговує такий структурний елемент стратегічних ресурсів забезпечення економічного потенціалу підприємства, як інформаційні ресурси. В умовах стрімкого розвитку промислових та інформаційно-комунікаційних технологій та їх впровадження у виробничі процеси, а також зростаючого рівня інформатизації економіки, інформаційні ресурси набувають характеру стратегічних потенційних ресурсів підприємства, оскільки, поряд з традиційними видами ресурсів, є невід'ємною частиною будь-якого виробничо-господарського процесу.

Інформаційні ресурси представляють собою інформацію, яка використовується підприємствами в процесі своєї господарської діяльності. Вона сприяє зниженню ризику або підвищенню ефективності даної діяльності або виступає як фактор виробництва. Створення та поширення різних видів інформаційних ресурсів відбувається у взаємодії із зовнішніми та внутрішніми комунікаційними системами і включає в себе збір, переробку, зберігання, пошук і видачу наукової та комерційної інформації в систему управління підприємством для здійснення відповідних реакцій на зміни в зовнішньому середовищі та внутрішніх умовах його функціонування. Інформаційні ресурси на підприємстві досить великі, від ефективності їх організації значною мірою залежать ефективність функціонування підприємства, а також можливості аналітичного обґрунтування управлінських рішень.

Слід враховувати, що процес формування, використання й управління інформаційними ресурсами підприємства визначає характер і рівень його інформаційної взаємодії із зовнішнім і внутрішнім середовищем, а також спрямованість інформаційних потоків. Інформаційні потоки є засобом перенесення різноманітної інформації від її джерел до споживачів, вони відповідають основним матеріально-вартісним і людським потокам або керують ними. Разом із розподілом капітальних ресурсів інформаційні ресурси мають визначальне значення для рівня ресурсного потенціалу підприємства та ефективності його функціонування в цілому.

ВИСНОВКИ

Ключовим фактором формування ресурсів забезпечення економічного потенціалу підприємства та їх використання в процесі формування та реалі-

зації стратегії інтеграційно-диверсифікаційного розвитку є забезпечення взаємозв'язку та взаємодії сукупності стратегічних ресурсів підприємства. При цьому основною властивістю даної сукупності є забезпечення можливості досягнення стратегічних цілей підприємства, ефективної реалізації стратегії на основі наявного економічного потенціалу.

Базова передумова формування й управління стратегічними ресурсами полягає в необхідності забезпечення єдності економічного потенціалу підприємства та стратегічної гнучкості, на основі реалізації синергетичного принципу в процесі здійснення поточних і стратегічних планів інтеграційно-диверсифікаційного розвитку підприємства.

Перспективами подальших досліджень у даному напрямі є формування фінансового забезпечення стратегії інтеграційно-диверсифікаційного розвитку підприємства на основі реалізації принципів синергетики. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Авдейчик О. В., Кравченко В. И., Костюкович Г. А. Интеллектуальное обеспечение инновационной деятельности промышленных предприятий // Материалы республиканской научно-практической конференции «Научно-инновационная политика в регионах Беларуси» (г. Гродно, 19–20 октября 2005 г.). Минск : ГУ «БелИСА», 2005. 100 с. URL: http://belisa.org.by/ru/print/?brief=r28_gr2005
2. Ансофф И. Стратегическое управление / сокр. пер. с англ. ; науч. ред. и авт. предисл. Л. И. Евенко. М. : Экономика, 1989. 519 с.
3. Ареф'єва О. В., Андрієнко М. М., Кравченко О. Р. Економічні аспекти механізму управління фінансовим потенціалом підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2018. № 35. Ч. 2. С. 47–52. URL: https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/44253/1/bses_2018_35%282%29__10.pdf
4. Бузько И. Р., Дмитренко И. Е., Сущенко Е. А. Стратегический потенциал и формирование приоритетов в развитии предприятий : монография. Алчевск : Изд-во ДГМИ, 2002. 216 с.
5. Васківська К. В., Лозінська Л. Д., Галімух Ю. О. Економічний потенціал підприємства в умовах змін: суть та характерні особливості. *Ефективна економіка*. 2020. № 5. DOI: 10.32702/2307-2105-2020.5.7
6. Герасимов В. В., Минина Л. С., Васильев А. В. Управление инновационным потенциалом производственных систем : учеб. пособие. Новосибирск : Наука, 2003. 64 с.
7. Костирко Р. О. Комплексний підхід до стратегічного аналізу потенціалу фінансово-економічної стійкості господарюючого суб'єкта. *Вісник Національного університету «Львівська Політехніка»*. 2007. № 578 : Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. С. 141–145. URL: http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/33891/1/26_141-145.pdf

8. Портер М. Конкуренция / пер. с англ. М. : Вильямс, 2001. 495 с.
9. Сабадирьова А. Л. Організаційні основи інформаційної системи оцінки потенціалу промислового підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2010. № 5. Т. 4. С. 303–307. URL: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2010_5_4/303-307.pdf
10. Шкроміда Н. Я. Механізм оцінки економічного потенціалу підприємства. *Моделювання регіональної економіки*. 2010. № 2. С. 160–167.
11. Korytko T., Bogutska O., Piletska S. Formation of an Organizational and Economic Mechanism for Encouraging Investment Activity of Enterprises. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2018. Vol. 4. No. 5. P. 10–17. DOI: <http://dx.doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-5-10-17>
12. Kwilinski A. Mechanism of formation of industrial enterprise development strategy in the information economy. *Virtual Economics*. 2018. Vol. 1. Issue 1. P. 7–25. DOI: [https://doi.org/10.34021/ve.2018.01.01\(1\)](https://doi.org/10.34021/ve.2018.01.01(1))
13. Schulze W. S. Two schools of thought in resource-based theory: definitions and implications for research. *Advances in Strategic Management*. 1994. Vol. 10A. P. 127–151.
14. Wiig K. M. Knowledge Management: Where Did it Come from and Where Will It Go? *Expert Systems with Applications*. 1982. Vol. 13. No. 1. P. 1–14. DOI: 10.1016/S0957-4174(97)00018-3

REFERENCES

- Ansoff, I. *Strategicheskoye upravleniye* [Strategic Management]. Moscow: Ekonomika, 1989.
- Arefieva, O. V., Andriienko, M. M., and Kravchenko, O. R. "Ekonomichni aspekty mekhanizmu upravlinnia finansovym potentsialom pidpriemstva" [Economic Aspects of Mechanism Management by Financial Potential of Enterprise]. *Prychornomorski ekonomichni studii*. 2018. https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/44253/1/bses_2018_35%282%29__10.pdf
- Avdeychik, O. V., Kravchenko, V. I., and Kostyukovich, G. A. "Intellektualnoye obespecheniye innovatsionnoy deyatelnosti promyshlennykh predpriyatiy" [Intellectual Support of Innovative Activities of Industrial Enterprises]. *Nauchno-innovatsionnaya politika v regionakh Belarusi*. 2005. http://belisa.org.by/ru/print/?brief=r28_gr2005
- Buzko, I. R., Dmitrenko, I. Ye., and Sushchenko, Ye. A. *Strategicheskyye potentsial i formirovaniye prioritetov v razvitiy predpriyatiy* [Strategic Potential and the Formation of Priorities in the Development of Enterprises]. Alchevsk: Izd-vo DGMI, 2002.
- Gerasimov, V. V., Minina, L. S., and Vasilev, A. V. *Upravleniye innovatsionnym potentsialom proizvodstvennykh sistem* [Management of the Innovative Potential of Production Systems]. Novosibirsk: Nauka, 2003.
- Korytko, T., Bogutska, O., and Piletska, S. "Formation of an Organizational and Economic Mechanism for Encouraging Investment Activity of Enterprises". *Baltic Journal of Economic Studies*, vol. 4, no. 5 (2018): 10-17. DOI: <http://dx.doi.org/10.30525/2256-0742/2018-4-5-10-17>

- Kostyrko, R. O. "Kompleksnyi pidkhd do stratehichnoho analizu potentsialu finansovo-ekonomichnoi stiikosti hospodariiuchoho subiekta" [A Comprehensive Approach to Strategic Analysis of the Potential of Financial and Economic Stability of the Business Entity]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska Politehnika»*. 2007. http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/33891/1/26_141-145.pdf
- Kwilinski, A. "Mechanism of formation of industrial enterprise development strategy in the information economy". *Virtual Economics*, vol. 1, no. 1 (2018): 7-25. DOI: [https://doi.org/10.34021/ve.2018.01.01\(1\)](https://doi.org/10.34021/ve.2018.01.01(1))
- Porter, M. *Konkurentsya* [Competition]. Moscow: Vilyams, 2001.
- Sabadyryova, A. L. "Orhanizatsiini osnovy informatsiinoi systemy otsinky potentsialu promyslovoho pidpriemstva" [Organizational Bases of the Information System for Assessing the Potential of an Industrial Enterprise]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*. 2010. http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2010_5_4/303-307.pdf
- Schulze, W. S. "Two schools of thought in resource-based theory: definitions and implications for research". *Advances in Strategic Management*, vol. 10A (1994): 127-151.
- Shkromyda, N. Ya. "Mekhanizm otsinky ekonomichnoho potentsialu pidpriemstva" [The Mechanism for Assessing the Economic Potential of the Enterprise]. *Modeliuvannia rehionalnoi ekonomiky*, no. 2 (2010): 160-167.
- Vaskivska, K. V., Lozinska, L. D., and Halimuk, Yu. O. "Ekonomichnyi potentsial pidpriemstva v umovakh zmin: sut ta kharakterni osoblyvosti" [The Enterprise Economic Potential in the Face of Change: The Essence and Characteristics]. *Efektivna ekonomika*, no. 5 (2020). DOI: [10.32702/2307-2105-2020.5.7](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.5.7)
- Wiig, K. M. "Knowledge Management: Where Did it Come from and Where Will It Go?" *Expert Systems with Applications*, vol. 13, no. 1 (1982): 1-14. DOI: [10.1016/S0957-4174\(97\)00018-3](https://doi.org/10.1016/S0957-4174(97)00018-3)

УДК 334.02:005.2
JEL: M11; M19; M21

КАУЗАЛЬНО-ДЕТЕРМІНОВАНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ДИВЕРСИФІКАЦІЙНО-ІНТЕГРАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ НЕОТЕХНОЛОГІЧНОГО ВІДТВОРЕННЯ: ІНТЕГРОВАНА ОСНОВА ПОБУДОВИ

©2020 ЗАЛУЦЬКА Х. Я.

УДК 334.02:005.2
JEL: M11; M19; M21

Залуцька Х. Я. Каузально-детермінований механізм управління диверсифікаційно-інтеграційним розвитком підприємств в умовах неотехнологічного відтворення: інтегрована основа побудови

Трансформаційні процеси, які відбуваються в кожній сфері соціально-економічної системи, призводять до певних змін у структурі та стані окремих її складових, які характеризуються відповідним рівнем інноваційності, технологічності, креативності тощо порівняно із базовим станом системи. Послідовність таких взаємозумовлюючих змін приводить до циклічності трансформаційних процесів, здійснення яких на різних рівнях економічної системи забезпечує на порядок вищі результати за техніко-технологічною, інноваційною, інтелектуальною тощо характеристиками, що є основою неотехнологічного відтворення. В умовах неотехнологічного відтворення ефективність функціонування підприємств забезпечується результативністю їх диверсифікаційно-інтеграційного розвитку, який забезпечує оптимальне виконання бізнес-процесів підприємства через раціоналізацію необхідних ресурсів і можливостей їх нарощення та здійснення власними і/або сторонніми силами привабливих стейкхолдерів. Оскільки ефективність будь-якого процесу залежить від раціонального механізму управління ним (що забезпечить оптимально-результативне його виконання, спрямоване на максимальне досягнення поставлених цілей), то, відповідно, метою статті є формування каузально-детермінованого механізму управління диверсифікаційно-інтеграційним розвитком підприємства в умовах неотехнологічного відтворення. Обґрунтовано необхідність формування каузально-детермінованого механізму управління диверсифікаційно-інтеграційним розвитком підприємства в умовах неотехнологічного відтворення. Окреслено складові цього механізму, сукупне взаємопов'язане виконання яких у межах виділених конкретних функцій управління забезпечує ефективність прийняття управлінських рішень, ураховуючи умови неотехнологічного відтворення. Детальніше розглянуто особливості мотиваційного механізму як загального в структурі інтегрованого механізму управління диверсифікаційно-інтеграційним розвитком підприємства в умовах неотехнологічного відтворення. Доведено, що застосування каузально-детермінованого механізму забезпечить формування оптимально-результативної конфігурації основних підсистем функціонування підприємства та процесів створення додаткового ефекту, що приведе до утворення відповідних конкурентних переваг підприємства, необхідних для стійкості його діяльності в умовах неотехнологічного відтворення.

Ключові слова: механізм управління, розвиток, каузально-детермінований механізм, мотиваційний механізм, локальний механізм, умови неотехнологічного відтворення, інтегрований механізм.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-11-404-411>

Рис.: 3. Бібл.: 13.

Залуцька Христина Ярославівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки підприємства та інвестицій, Національний університет «Львівська політехніка» (вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна)

E-mail: khrystyna.y.solovii@lpnu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-4342-4925>